

Валенкова М.А.

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету
фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Бердянського державного педагогічного університету*

Бєлова-Олейник Ю.Ю.

*кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри професійної освіти,
трудового навчання та технологій
Бердянського державного педагогічного університету*

НЕТРАДИЦІЙНА ХУДОЖНЬО-ДЕКОРАТИВНА ТВОРЧІСТЬ У ТЕХНОЛОГІЧНІЙ ОСВІТІ ЯК ВИКЛИК СУЧАСНОСТІ

Інформаційні технології, адаптація до сучасних екстремальних умов життя суттєво впливають на розвиток та формування сучасної дитини. Як правило, більшість з них не витримує навантаження і впадає в апатичний стан, що шкодить ментальному та фізичному здоров'ю. Очевидно, що найкращим засобом боротьби з тяготами буденності є дещо, з чого легко отримати задоволення. Так, художньо-декоративна творчість та мистецтво є майже ідеальним вибором в цьому випадку. Зокрема, найкращим рішенням є звернення до народної культурно-мистецької спадщини.

Усім відомо, що з давнини наші пращури оздоблювали свої хати, робили прикраси та іграшки з підручних матеріалів, які окрім естетичного задоволення мали й практичну цінність. І хоча виготовлення деяких з виробів не є актуальними для сучасної людини сьогодні, вони все ж таки виступають чудовим засобом для хоббі, відпочинку, оздоблення свого інтер'єру, розвитку дрібної моторики та зв'язку зі своїм культурним спадком.

У доповіді ми розглянемо декілька видів декоративно-прикладного мистецтва які можна задіяти у практичній діяльності вчителя технологій та з'ясуємо їх вплив на особистість.

Нам відомо, що вишивка - це народне мистецтво, суть якого полягає у нанесенні орнаменту за допомогою ниток на тканину. Витинанка - це вид мистецтва, у якому за допомогою ножа або ножиць вирізаються

різноманітні орнаменти, зображення або композиції з паперу, тканини чи іншого матеріалу.

При поєднанні цих двох видів творчості, ми можемо отримати унікальні мистецькі твори, які поєднують у собі красу вишивки з виразністю витинанки. Наприклад, можна вишити орнамент або малюнок на тканині, а потім вирізати деякі його елементи, додаючи глибину та об'ємність роботи. Таке поєднання може створити ефект легкості та глибини і привернути увагу до мистецького твору.

Якщо розглядати фінансову сторону, то вишивання може бути затратним хобі. Але можна розглядати альтернативні варіанти - використання старих тканин та ниток. Таким чином, обрізки можна як переробляти, так і вживати для оформлювання у своєму первинному вигляді. На даний момент відомо про такі напрямки декоративно-прикладного мистецтва, як апсайклінг та ресайклінг [2].

Апсайклінг - це процес, під час якого ми використовуємо вживані речі як матеріал для нових виробів, на відміну від ресайклінгу, що передбачає часткове збереження вихідного матеріалу і збільшення його цінності, у той час, коли переробка відновлює матеріал у форму, придатну для споживача.

Використовуючи технологію апсайклінгу, можна суттєво зекономити на матеріалах. Також такий підхід буде більш екологічним і навчить дитину раціональному використанню сировини.

Ресайклінг (або ж переробка) - це процес, який передбачає повну переробку вживаних речей на нову сировину. Ця технологія відкриває доволі великий простір для дослідження навколишнього середовища. До речі, у своїй діяльності серед митців модно використовувати переробку вторинних матеріалів (тканин, ниток, обрізків, тощо) у нові. Сьогодні відомо, що можливе виготовлення тканин зі шкірки манго, ананасу, рибної шкірки, кісточок різних фруктових плодів тощо. Зазвичай, це сміття просто утилізують, але можна з нього отримати матеріали-сировину для

творчості. Для отримання таких матеріалів очищують шкірки від залишків м'якоті, ретельно перемивають, висушують та/або дегідрують для зняття надлишкової вологи. Після очищення сировину розділяють на волокна або дрібні частки, які потім можуть бути використані для виготовлення тканини. Цей процес може включати механічну або хімічну переробки. Отриману сировину за допомогою спеціальних технологій переробляють у нитки, з яких потім виготовляють тканину. Процес її отримання може включати стиснення, ламінування або інші види обробки, які забезпечують необхідну текстуру та міцність тканини. Зазначені завершальні види обробки можуть застосовуватися для поліпшення властивостей тканини та її зовнішнього вигляду.

Також цікавим є метод виготовлення тканини з міцелію грибів, для вирощення якого можна використовувати органічні побутові відходи [1]. Тканина з міцелію грибів виготовляється за допомогою біотехнологічного процесу, який використовує грибний міцелій - групу волоконподібних структур, що утворюються під землею або в органічному середовищі. Спочатку грибний міцелій культивується на підходящому субстраті, такому як солома, трав'яні брикети або деревина. Цей процес може займати декілька тижнів. Також процес вимагає високої стерильності та контролю мікроклімату, бо грибок може мутувати у інший вид через найменше змінення температури.

Після того, як міцелій проросте через субстрат і утворить міцелійну масу, він змішується зі стартовим матеріалом, таким як солома або льняні волокна. Ця суміш розміщується в формах, щоб утворити бажаний розмір і форму тканини. Потім відбувається висушування і фіксація тканини. Отримана тканина може бути використана для виготовлення одягу, взуття, меблів та інших текстильних виробів. Вона є екологічно чистою та біорозкладною, що робить її відмінним для занять творчістю.

Розглянуті вище нетрадиційні технології отримання тканини для занять творчістю є унікальними знаннями та поштовхом для бажання творити креативні мистецьки вироби, що підвищує їх унікальну цінність.

Якщо ж ми говоримо про саму вишивку, то не секрет, що з давніх давен українці закладали у цей вид мистецтва таємний сенс та значення за допомогою зашифрованих орнаментів, що є актуальними і в наш час, тому що вписуються у мінімалістичний стиль, який зараз є основою модних тенденцій [2].

Розробити свій особистий орнамент можна вручну, а також за допомогою сучасних технологій. Так, на сьогоднішній день існує сайт текстова вишивка (<https://vyshyvka.ukrzen.in.ua/>), який перетворює текстове значення у візерунок [3]. Дана технологія генерує візуальне зображення з тексту на основі своєї бази даних. Отримані за допомогою зазначеної програми орнаменти та візерунки вишивки не відповідають всім канонам традиційної, класичної української вишивки, як загальним так і регіональним. Тим не менш, це доволі цікавий спосіб використання штучного інтелекту та цифрових технологій у мистецтві, зокрема сучасної народної української вишивки.

Вишивка та витинанка в технологічній освіті виступають важливим засобом збереження та популяризації національної культури в умовах сучасності. На підґрунті вивчення цих технологій декоративно-ужиткового мистецтва, можна вивчати й можливості інформаційно-комунікаційних технологій, й вивчати нетрадиційні технології отримання текстильних матеріалів, й основ матеріалознавства. А також вирішувати виховні функції освітнього процесу, такі як екологічні та естетичні, формувати економічну грамотність. І головне - повертати дитину у нормальний емоційно-психологічний стан. Ці традиційні види мистецтва не лише передають історію та традиції, але й стимулюють творчість та розвиток уяви. Вони можуть бути використані як ефективний засіб

навчання та виховання, сприяючи розвитку творчих та моторних навичок учнів.

Список використаних джерел

1. Замість пластику – гриби та коноплі: як стартап S.Lab робить речі з екоматеріалу. ШоТам. URL: <https://shotam.info/zamist-plastyku-hryby-ta-konopli-iak-startap-s-lab-robyt-rechi-z-ekomaterialu/>

2. Мода на екологічність: українські дизайнери та апсайклінг. Перше медіа про благодійність. URL: <https://media.zagoriy.foundation/velyka-istoriya/moda-na-ekologichnist-ukrayinski-dyzajnery-ta-apsajkling/>

3. Текстова вишивка (онлайн). Текстова вишивка. URL: <https://vyshyvka.ukrzen.in.ua/>